

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1005

09 Mayıs 2017

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-6266)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 24.04.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-62666 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Sedef KÜÇÜK'ün tarafıma tevcih ettiği 7/6266 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, TPAO Genel Müdürlüğü ve BOTAŞ Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (2 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN SEDEF KÜÇÜK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6266)

Sorular 1, 2, 3:

3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesi 1 inci fıkrası (a) bendinde "Ülkenin enerji ve tabii kaynaklara olan kısa ve uzun vadeli ihtiyacını belirlemek, temini için gerekli politikaların tespitine yardımcı olmak, planlamalarını yapmak" Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görevleri arasında sayılmaktadır. Buna istinaden;

-Ülkemiz hangi ülkelerle, hangi tarihlerde, kaç yıl süreli, yıllık kaç milyon metreküplük, ne kadar birim fiyattan doğalgaz alım anlaşmaları yapmıştır? Bu anlaşmaların hangileri "al ya da öde" anlaşmalarıdır? Rusya ve İran'la yapılan "al ya da öde" anlaşmaları nedeniyle anlaşmaların yapıldığı tarihten bu yana ve yıllar itibariyle ülkemizin kullanmadığı doğalgaz için ilgili ülkelere ne kadar ödeme yapılmıştır?

-"Al ya da öde" anlaşmalarından kaynaklanan yükümlülük nedeniyle ülkemizin ödediği doğalgaz bedellerinden kaynaklı olarak 2002-2012 yılları arasında ve yıllar itibariyle tüketici faturalarına yansıyan miktar ne kadar olmuştur? Tüketicilerimiz kullanmadığımız doğalgaz nedeniyle ne kadar ödeme yapmışlardır?

-Ülkemizin 2012 yılı için söz konusu ülkelerle yaptığı "al ya da öde" anlaşmalarına göre almayı taahhüt ettiği doğalgaz miktarı ne kadardır? Ülkemizde 2012 yılı sonuna kadar kullanılması öngörülen doğalgaz miktarı ne kadardır?

Cevaplar 1, 2, 3:

Ülkemize halihazırda BOTAŞ ile Gazprom Export LLC arasında imzalanan 15 Aralık 1997 tarihli Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında yılda 16 milyar m³ ve 18 Şubat 1998 tarihli Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında yılda 9,6 milyar m³ Rusya Federasyonundan, İran Ulusal Gaz Şirketi ile imzalanan 08 Ağustos 1996 tarihli Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında İran'dan yılda 10 milyar m³ ve Azerbaycan Gas Supply Company ile imzalanan 12 Mart 2001 tarihli Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında yılda Azerbaycan'dan 6,6 milyar m³ boru hattı vasıtasıyla doğal gaz ithalatı gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, BOTAŞ ile SONATRACH firması arasında imzalanan 14 Nisan 1988 tarihli LNG Alım Satım Anlaşması kapsamında Cezayir'den yılda 4,4 milyar m³ ve Nijerya LNG firması ile imzalanan 9 Kasım 1995 tarihli LNG Alım Satım Anlaşması kapsamında yılda Nijerya'dan 1,2 milyar m³ LNG ithalatı gerçekleştirilmektedir. Doğal gaz alım sözleşmelerine ilişkin detaylara www.botas.gov.tr bağlantı adresinden ulaşılmaktadır.

Alım garantisi ve bu kapsamda doğal gaz alım-satım sözleşmelerinde yer verilen "al ya da öde" hükümleri doğal gazın satıcısı olan tarafın yapacağı yatırımların bir garantisi olarak değerlendirilmekte ve tüm Dünya'da yapılan uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşmalarında bu tür hükümlere yer verilmektedir. Nitekim, BOTAŞ ile Rusya, İran, Azerbaycan, Cezayir ve Nijerya firmaları arasında yapılmış bulunan anlaşmaların hepsinde söz konusu hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler çerçevesinde herhangi bir dönemde asgari alım taahhüdünün altında gaz alınması durumunda, eksik alınan bu gaz miktarı sözleşmede belirlenen bir sürede alıcı tarafından daha sonra alınarak telafi edilebilmektedir. Eksik alınan gaz miktarının sözleşmede belirlenen belirli bir oranı (büyük oran) için eksik alınan dönemdeki sözleşme fiyatı üzerinden, kalan oranı (küçük oran) için de telafi dönemindeki sözleşme fiyatı üzerinden ödeme yapılmaktadır. Dolayısıyla asgari alım taahhüdü çerçevesinde önceden yapılan ödemeler boşa gitmemekte, alıcı taraf gazı aldığı dönemde satışını da yaptığı için bir kayba yol açmamaktadır. BOTAŞ'ın girmiş olduğu al ya da öde yükümlülüklerinin telafileri zamanında ve her hangi bir kayba yer verilmeden yapılmaktadır. Ayrıca, doğalgaz alım-satım anlaşmaları 20-25 yıllık uzun dönemli, uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitlerdir. Bu anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermekte ve içeriğinin açıklanması da sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum gerektiğinde sözleşmenin feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilecektir. Ayrıca, sözleşmelerdeki gizlilik maddesine aykırı durumların alıcının veya satıcının üçüncü şahıslarla taraf olduğu diğer anlaşmalar açısından da ticari sıkıntılar yaratması söz konusudur. Bununla birlikte, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü Maddesinde, ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve 7 nci maddesinde de, doğalgaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür, hükümleri yer almaktadır. Bu hükümler karşısında fiyatlar ve ödeme miktarları açıklanamamaktadır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN SEDEF KÜÇÜK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6266)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 26.01.2012 tarihli toplantısında, 2012 yılı ulusal doğal gaz tüketim tahmini doğal gazın 9155 kcal/m³ üst ısı değeri esas alınarak 48.500.000.000 Sm³ olarak belirlenmiştir.

Soru 4:

2002-2012 yılları arasında ülkemizde üretilen doğalgaz miktarı ne kadardır? Anılan yıllar itibariyle ülkemizin doğalgazda dışa bağımlılık oranı nedir?

Cevap 4:

Ülkemizin yerli kaynaklarının devreye alınarak enerji kaynakları ithalat giderinin azaltılması ve elektrik ihtiyacının karşılanmasında yerli kaynaklarımızın payının azami düzeye çıkarılması Bakanlığımın en temel önceliklerindedir. Bu doğrultuda gereken politika ve stratejiler uygulanmaya konmuş ve ihtiyaca göre de gereken düzenlemeler yapılmaktadır.

Ülkemizde 2002-2011 döneminde toplam 7,6 milyar m³ doğal gaz üretilmiştir. Söz konusu dönem içerisinde doğalgazda dışa bağımlılık oranı ortalama %97 ile %98 oranlarında gerçekleşmiştir.

Soru 5:

Bakanlığınız ve/veya ilgili kuruluşlar tarafından başka ülkelerde doğalgaz yatağı aranması, kiralınması/satın alınması, işletilmesi ve ülkemiz ihtiyacı olan doğalgazın bu yolla temini konusunda yapılan her hangi bir çalışma mevcut mudur? Bakanlığınızca böyle bir planlama yapıldı ise söz konusu ülke/ülkeler hangisidir? Böyle bir çalışma yapılmadı ise bu seçeneğin değerlendirilmesi düşünülmekte midir?

Cevap 5:

TPAO Genel Müdürlüğü her geçen gün artan petrol ve doğal gaz ihtiyacımızı yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan karşılama yönündeki vizyonu ve misyonu doğrultusunda son yıllarda geliştirdiği yeni arama stratejisi ile faaliyetlerini ülkemizin yeterince aranmamış basenlerine, özellikle Karadeniz ve Akdeniz deniz alanlarına yönlendirerek, yatırımlarına büyük bir ivme kazandırmıştır. TPAO Genel Müdürlüğü, ülkemizin ham petrol ve doğal gaz arzına katkıda bulunmak amacıyla yurtdışında da çalışmalarını sürdürmektedir.

Azerbaycan'da Hazar Denizindeki Şah Deniz Projesinde hidrokarbon arama ve üretimi için oluşturulan konsorsiyumdaki TPAO hissesi %9 olup, yaklaşık 860 km²'lik bir ruhsat alanını kapsamaktadır. Şah Deniz Doğal Gaz sahasında, 625 milyar sm³ doğal gaz rezervi olduğu öngörülmektedir. Projenin tam saha azami doğal gaz kapasitesi yılda 24 milyar sm³ olup, Aşama-1 kapsamında 7 Mart 2007 tarihi itibariyle ticari üretime geçilmiştir. Halen 4 kuyudan talebe bağlı olarak dönüşümlü üretim yapılmakta olup günde ortalama 24,8 milyon sm³ gaz üretilmektedir. 2011 yılında doğal gaz üretimi 467 milyon sm³ kümülatif doğal gaz üretimi 2,2 milyar sm³'dir.

TPAO Genel Müdürlüğünce Irak ile ilgili gelişmelerin takip edilmesine devam edilmektedir. TPAO, operatörlüğünü yürüttüğü Mansurya sahasına %50 hisse ile ortak olup, 'Saha Geliştirme ve Üretim Servis Anlaşması' 5 Haziran 2011 tarihinde imzalanmış olup 3 boyutlu sismik veri toplama ve işleme ihalesinin teknik şartnamesi hazırlanmaktadır. Siba sahasının anlaşması 5 Haziran 2011 tarihinde yapılmış olup, %40 hisse ile TPAO'nun ortak olduğu projenin resmi başlama tarihi Temmuz 2011'dir. TPAO Irak'ta 2'si gaz sahasındaki çalışmalarını konsorsiyum dahilinde sürdürmektedir. Mansurya ve Siba gaz sahaları çalışmaları anlaşmalarının imzalanmasına müteakip başlayacaktır.

TPAO söz konusu faaliyetlere ek olarak, zengin hidrokarbon rezervlerine sahip olan Rusya Federasyonu ve Venezuela'da iş geliştirme faaliyetlerinde bulunmaktadır.